

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

DAVLAT BYUDJETI

FANI BO'YICHA

SILLABUSI

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo`nalishi: 60410400 – Moliya va moliyaviy texnologiyalar

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Bank-moliya xizmatlari fakulteti
60410400 – Moliya va moliyaviy
texnologiyalar ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	DAVLAT BYUDJETI
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	STABUD04
Yil:	4
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestriga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlar	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	60
Kredit miqdori	4
Baholash shakli:	Yozma
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarda mamlakatning xalqaro moliya munosabatlaridagi ishtirokini tashkil etish va rivojlantirishning ham nazariy, ham amaliy tomonlarini, xalqaro moliya tizimi ishtirokchilari faoliyatini hamda xalqaro moliya operatsiyalarini amalga oshirish va boshqarish usullari buyicha bilim, kunikma va malaka shakllantirishdir.
-----	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1	Moliya FINASC06
2	Xalqaro moliya institutlari INFIIN04
3	Moliyaviy nazorat FINCON08

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jixatidan:	
TN1	byudjet tizimini boshqarish va tartibga solish asoslari, xorijiy mamlakatlar byudjet tizimi va byudjet jarayoni
TN2	davlat byudjetining mohiyati, zarurligi va funksiyalari, byudjet tizimi mazmuni
TN3	byudjet daromadlari va harajatlari tarkibi va tuzilishi
TN4	respublika byudjeti va mahalliy byudjetlar o'rtasidagi byudjetlararo munosabatlarning shakllari

TN5	byudjet munosabatlarini tashkil etish shakllari haqida tasavvurga ega bo'lishi;
Ko'nikma jixatidan:	
TN6	byudjet ko'rsatkichlarining prognoz hisob-kitoblarini tuzish
TN7	byudjet ijrosi yakunlarini tahlil etish, byudjet tizimi va byudjet tuzilishi
TN8	byudjet nazorati va byudjet mablag'lari oluvchilar hamda byudjet tashkilotlari majburiyatlarini bajarish
TN9	byudjet ijrosi va byudjet tashkilotlari smetalari ijrosi bo'yicha hisobotlarni tuzish va tahlil etish bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza(M)

M1	Byudjet tashkilotlari harajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish	2
M2	Davlat byudjetining ta'lim tizimi harajatlari	
M2.1	Uzluksiz ta'lim tizimining shakllanishi, uning asosiy bosqichlari va moliyalashtirish manbalari	2
M2.2	O'rta maxsus kasb-hunar ta'limi muassasalari va oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	2
M3	Davlat byudjetining sog'liqni saqlash harajatlari	
M3.1	Sog'liqni saqlash tizimi harajatlarini moliyalashtirish manbalari	2
M3.2	Tibbiy xodimlar ish haqini hisoblashning o'ziga xos xususiyatlari	2
M4	Davlat byudjetining madaniyat va sport harajatlari	2
M5	Davlat byudjetining ijtimoiy himoya harajatlari	
M5.1	Mamlakatda ijtimoiy ta'minot tizimi va tadbirlarini moliyaviy resurslar bilan ta'minlash manbalari	2
M5.2	Aholini ijtimoiy himoya qilishning davlat tomonidan kafolatlanganligi	2
M6	Davlat byudjetining iqtisodiy maqsadlardagi harajatlari	2
M7	Davlat byudjetining davlat hokimiyati, boshqaruvi, sud, prokuratura organlarini saqlash harajatlari	
M7.1	Davlat byudjetining boshqaruv harajatlari tarkibi va tuzilishi	2
M7.2	Boshqaruv harajatlarining respublika byudjeti va mahalliy byudjetlar tomonidan moliyalashtirilish	2
M8	Davlat byudjetining boshqa harajatlari	2
M9	Byudjet nazoratini tashkil qilish	
M9.1	Byudjet nazoratining mazmuni, prinsiplari va ahamiyati.	2
M9.2	Byudjet nazoratining shakllari	2
M10	Xorijiy mamlakatlar byudjet tizimi va byudjet jarayoni	2
	Jami	30

	Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Byudjet tashkilotlari harajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish	2
A2	Davlat byudjetining ta'lim tizimi harajatlari	
A2.1	Uzluksiz ta'lim tizimining shakllanishi, uning asosiy bosqichlari va moliyalashtirish manbalari	2
A2.2	O'rta maxsus kasb-hunar ta'limi muassasalari va oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	2
A3	Davlat byudjetining sog'liqni saqlash harajatlari	
A3.1	Sog'liqni saqlash tizimi harajatlarini moliyalashtirish manbalari	2
A3.2	Tibbiy xodimlar ish haqini hisoblashning o'ziga xos xususiyatlari	2
A4	Davlat byudjetining madaniyat va sport harajatlari	2
A5	Davlat byudjetining ijtimoiy himoya harajatlari	
A5.1	Mamlakatda ijtimoiy ta'minot tizimi va tadbirlarini moliyaviy resurslar bilan ta'minlash manbalari	2
A5.2	Aholini ijtimoiy himoya qilishning davlat tomonidan kafolatlanganligi	2
A6	Davlat byudjetining iqtisodiy maqsadlardagi harajatlari	2
A7	Davlat byudjetining davlat hokimiyati, boshqaruvi, sud, prokuratura organlarini saqlash harajatlari	
A7.1	Davlat byudjetining boshqaruv harajatlari tarkibi va tuzilishi	2
A7.2	Boshqaruv harajatlarining respublika byudjeti va mahalliy byudjetlar tomonidan moliyalashtirilish	2
A8	Davlat byudjetining boshqa harajatlari	2
A9	Byudjet nazoratini tashkil qilish	
A9.1	Byudjet nazoratining mazmuni, prinsiplari va ahamiyati.	2
A9.2	Byudjet nazoratining shakllari	2
A10	Xorijiy mamlakatlar byudjet tizimi va byudjet jarayoni	2
	Jami	30

N ^o	Mustaqil ta'lim (MT)	Ajratilgan soat
MT1	Byudjet tashkilotlari harajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish	3
MT2	Davlat byudjetining ta'lim tizimi harajatlari	2
MT3	Davlat byudjetining iqtisodiy maqsadlardagi harajatlari	3
MT4	Davlat byudjetining davlat hokimiyati, boshqaruvi, sud, prokuratura organlarini saqlash harajatlari	2
MT5	Davlat byudjetining boshqa harajatlari	2
MT6	Oliy ta'lim muassasalari harajatlarini rejalashtirish tartibi.	2

MT7	Byudjet tizimi byudjetlarining g'azna ijrosi sharoitida byudjet tashkilotlari harajatlari to'lovini amalga oshirish.	3
MT8	Davlat byudjetining sog'liqni saqlash harajatlari	2
MT9	Oliy ta'lim muassasalarining byudjetdan tashqari mablag'lari manbalari va ishlatish yo'nalishlari.	2
MT10	Uzluksiz ta'lim tizimining boshqa tipdagi muassasalarini byudjetdan moliyalashtirishning o'ziga xos jihatlari.	3
MT11	Tibbiyot sohasidagi islohotlarni moliyaviy ta'minlash masalalari.	3
MT12	Tibbiyot sug'urtasini joriy qilishning tashkiliy, iqtisodiy va moliyaviy masalalari.	3
MT13	Sport sohasidagi markazlashtirilgan tadbirlarni moliyalashtirish.	2
MT14	Sport harajatlarini moliyalashtirishda respublika byudjeti va mahalliy byudjetlarning ishtiroki.	3
MT15	Davlat byudjetining madaniyat va sport harajatlari	2
MT16	Davlat byudjetining ijtimoiy himoya harajatlari	2
MT17	Mahallalarning davlat byudjeti bilan munosabatlari.	2
MT18	Aholini manzilli ijtimoiy muhofaza qilish mexanizmlarining takomillashuvi.	3
MT19	Davlatning ijtimoiy himoya dasturlarini moliyaviy ta'minlash.	3
MT20	Davlat byudjetining davlat investitsion dasturlarini qo'shma moliyalashtirishdagi o'rni va ahamiyati.	3
MT21	Zamonaviy sharoitda davlat byudjetining iqtisodiy maqsadlardagi harajatlari tarkibi va tuzilishining o'zgarishi.	3
MT22	Xorijiy davlatlarda davlat qarzi, uni boshqarish masalalari.	2
MT23	Xorijiy davlatlar iqtisodiyoti va davlat byudjetining holati.	3
MT24	Byudjet nazoratini tashkil qilish	2
MT25	Xorijiy mamlakatlar byudjet tizimi va byudjet jarayoni	2
JAMI:		60

Asosiy adabiyotlar		
1	Zaynalov J.R., Xusanov B.Sh., Aliyeva S.S., Latipova Sh.M. Davlat byudjeti. O'quv qo'llanma. – Toshkent: "Iqtisod-Moliya", 2021. 316 b.	
2	Nurmuhamedova B.I. Davlat byudjeti. O'quv qo'llanma. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2018. – 576 b.	
3	Zaynalov J.R., Ibragimov N.A., Axrorov Z.O. Korxonalar moliyasi. O'quv qo'llanma. SamiS: "STAP-SEL" MCHJ. 2023. – 268 b.	
4	Mehmonov S., Karimova Z., Tursunov A. Byudjet tizimi. Darslik. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2018 y. – 544 bet.	
5	Jiyanova N. Upravleniye gosudarstvennimi finansami: Uchebnoye posobiye. – T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2019 g. – 384 str.	

Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Tashmuhamedova D. Byudjet g'azna ijrosi. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2019 y. – 440 bet.
2	Tashmuhamedova D. G'aznachilik asoslari. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2018 y. – 304 bet.
3	Rakitina I., Beryozina N. Gosudarstvennie i munitsipalnie finansi. Uchebnik i praktikum M: Yurayt - M, 2017. – 392 str.
4	Yuldasheva N. Mestnie byudjeti: Uchebno-metodicheskoye posobiye. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2018. – 364 g.
5	www.scopus.com – (Xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasi).
6	www.worldbank.org – (Jahon banki rasmiy veb sayti).
7	www.imf.org – (Xalqaro valyuta fondi rasmiy veb sayti).
8	www.adb.org – (Osiyo taraqqiyot banki rasmiy veb sayti).

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baxo olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- > fanning mohiyati va mazmunini tiliq yorita olsa;
- > fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yul quymasa;
- > fan buyicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bulsa;
- > fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- > berilgan savollarga aniq va lunda javob bera olsa;
- > konspektga puxta tayyorlangan bulsa;
- > mustaqil topshiriqlarni tiliq va aniq bajargan bulsa;
- > fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni tiliq uzlashtirgan bulsa;
- > fanga tegishli mavzulardan biri buyicha ilmiy maqola chop ettirgan bulsa;
- > tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baxo olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- > fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yul quymasa;
- > fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bulsa;
- > fan buyicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- > fan buyicha berilgan savollarga gugri javob bera olsa;
- > fan buyicha konspektini puxta shakllantirgan bulsa;
- > fan buyicha mustaqil topshiriqlarni tiliq bajargan bulsa;
- > fanga tegishli konunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni uzlashtirgan bulsa.

v) 3 baxo olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- > fan haqida umumiy tushunchaga ega bulsa;

> fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yul quyilsa;

- > bayon qilish ravon bulmasa;
- > fan buyicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- > fan buyicha matn puxta shakllantirilmagan bulsa.

g) quyidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- > U fan buyicha mashg'ulotlarga tayorgarlik kurilmagan bulsa;
- > fan buyicha mashg'ulotlarga doir xech qanday tasavvurga ega bulmasa;
- > U fan buyicha matnlarni boshqalardan kuchirib olganligi sezilib tursa;
- > fan buyicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yul quyilgan bulsa;
- > fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- > fanni bilmasa.

Agar magistr hemis tizimida baholaganda quyidagicha baholanadi.

0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho,
70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

FAN O'QITUVCHISI TO'G'IRISIDA MA'LUMOT

Muallif:	Ernazarov Nuriddin Elamonovich iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail:	n.ernazarov@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, "Moliya" kafedrası
Taqrizchilar:	I.Salamov – SamVMI "Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlik va buxgalteriya hisobi" kafedrası dotsenti, i.f.n. O.X.Oqbo'tayev - Samarqand viloyat Iqtisodiyot va moliya bosh boshqarmasi boshlig'i o'rinsosari

Mazkur Sillabus instituti o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 08 dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. № 5-19-01/1

Mazkur Sillabus "Moliya" kafedrasining 2024 yil 26 08 dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan.

O'quv-uslubiy boshqarmasi boshlig'i

I.E.Shodmonov

Fakultet dekani

O.M.Pardayev

Kafedra mudiri

J.R.Zaynalov

Tuzuvchi

N.E.Ernazarov